

στο «Ρήγα Φεραίο» της Κέρκυρας μ' ένα βροντερό μανιφέστο κατά του δασκαλισμοῦ, καὶ τέλειωσε, στὸ στάδιο τοῦ λόγου, ἀθλητῆς, μὲ τὴ δημηγορία τοῦ στη Βουλὴ, κατὰ τὶς ἀξέχαστες συνεδρίες γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα. Ὅσα τὶς ἡμέρες ἐκείνες ἀκουστήκανε ἀπὸ στόματ' ἀσύδοτων βουλευφόρων, μὰ τυφλῶν καὶ ἀσυνειδητῶν πολέμιων τῆς ιδέας, ντροπιάζουσε κατὰδρατὶ τὴν κοινobουλευτικὴ μας ἱστορία. Μέσα στὴ λύσσα τῶν ἀστόχαστα φανατισμένων, μαζὶ μὲ λιγοστοὺς ἀξιότιμους βουλευτῆς, ποὺ εἶτανε σὰν ἐξαίρεση τοῦ κανόνα, ὁ λόγος τοῦ Μαβίλη σ' ἐφερνε νὰ φωνάξῃ : «Νά ! ἓνας ἄνθρωπος !» Ἡ ταπεινὴ μου γνώμη εἶναι πῶς μήτε οἱ λιγοστοὶ καλοπροαίρετοι, μήτε ὁ καλοσυνειδητὸς εὐγενικώτατος ποιητῆς χτυπήσανε, καθὼς θὰ ἔπρεπε, **στὰ ψαχνά** μὲ τὰ βόλια τους. Γιὰ τοῦτο, μὲ ὅλο μου τὸ θαυμασμὸ καὶ πρὸς τὸ βουλευτὴ Μαβίλη καὶ μὲ ὅλη τὴ συγκίνηση ποὺ μοῦ προξενεῖ ἡ φωτεινὴ του παράσταση στὶς στιγμὲς ἐκείνες τὶς μαῦρες, βάζω ἀπάνω ἀπὸ τὸ βουλευτικὸ του λόγο καὶ θεωρῶ γιὰ πῶς ἀξιο «σύμβολο πίστεως» ἐνὸς δημοτικιστῆ, σὰν τὸ Μαβίλη, τὸ σονέτο ποὺ ἔστειλε κατὰ τὸ 1898 στὸ «Ἄστυ», γιὰ νὰπαντήσῃ στὴν ἐρώτηση τοῦ φύλλου «Ποῖος εἶναι ὁ πρῶτος τῶν ζώντων ποιητῶν». Ὁ Ἕλληνας ποιητῆς τὸν ἐλληνικὸ λαὸ στεφανώνει, ὁ Κερκυραῖος δίνει στὸ Μαρκοῦ τὰ πρωτεῖα, καὶ πολὺ σωστά, καθὼς ὕμνει τὸν Κογεδίνα καὶ τὸν Πολυλά, καθὼς θαυμάζει τὸν Καλοσγοῦρο καὶ τὸν ἀξίό του σὲ ὅλα ὁμότεχνο, τὸν Κωσταντῖνο Θεοτόκη, ὁ μεγαλόκαρδος, ἀξίος γιὰ νὰ ξαναπῇ τὸ στίχο τοῦ ξένου ἀοιδοῦ : admirer c'est grandir. Μὰ στὸ σονέτο τοῦ Μαβίλη, μὲ τὸ πολῦτιμο στεφάνι ποὺ προσφέρει, ἀξίζει, πῶς ξεχωριστά, τὸ σαῖττεμα ποὺ τινάζει κατὰ τοῦ δασκαλισμοῦ, μὲ χέρι ἀτρέμαχτο, ἡχηρότατα :

Τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ μονάρχου πρέπει
Βασιλικὸ τοῦ τραγουδιοῦ στεφάνι·
Μὲ τὴ λαλιά του, ιδέες, νὰ ξαναῦφάνῃ
Στέργ' ἡ ἀρχαία Μοῦσα τὰ χρυσὰ τῆς ἐπῆ.
Βάσκαμα ἀχρεῖο τὴ δάφνη του δὲ σέπει·
Ἡροαιῶνες Μοῖρες ἔχουν τὴν μοιρανῇ,
Χολὴ δασκάλων δὲ θὰ τὴ μαράνῃ,
Ἀπ' τὰ εἰδωλά τους δὲ θὰ μείνῃ ρέπι.
Κι ἂν ἄλλουνῶν τῆς Τέχνης τὸ παράσημο
Δώσῃ ὁ λαός, μὰ ὡς ρήγα θὰ φιλένῃ
τὸ Μαρκοῦ, λογιᾶζω, τὸ Γεράσιμο
Ποῦ δὲ γεράζει. Ἡ Ποίηση ἄς βασιλέψῃ !
Μὲ γενικὲς ἀπόλυτες καὶ ἰσόκωλα
Ἀντὶς νὰ πᾶμε ὁμπρός, πᾶμε πισόκωλα !

Ἡ Ποίηση ἄς βασιλέψῃ ! Βαθιά χτυπᾷ τὸ μεγαλεῖο τοῦ διαλαλημοῦ τούτου. Θάξιζε νὰ τὸ γράψῃ ρητὸ τοῦ ἀρχοντικοῦ του οἰκόσημου, σύμβολο

τῆς ζωῆς του ὁ ποιητῆς. Ὁ Μαβίλης μοῦ θυμίζει τὸν Körner, τὸν ποιητὴ «τῆς Λύρας καὶ τοῦ Σπαθιοῦ», ποὺ ἡρωϊκὰ ἄφισε κάθε ἀνάπαψη, κ' ἔτρεξε καὶ πολέμησε κ' ἔζησε καὶ πληγώθηκε, ὅσο ποὺ σκοτώθηκε σὲ μὴν ἔφοδο, στὸν πόλεμο κατὰ τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντα, κατὰ τὰ 1813. Ἀνίσως δὲν ἔχω λάθος, ἡ καλλιτεχνικὴ ἀξία τῆς ποίησης τοῦ γερμανοῦ δὲ στέκεται στὸ ὕψος τῆς ἀξίας τοῦ ἑλληνα ὁμοτέχνου του. Μὰ ξεχωρίζω μὴν οὐσιαστικὴ ἀναλογία. «Ὁ Κέρνερ — εἶπε κάποιος κριτικὸς — εἶταν τὸ πνέμα τοῦ Σίλλερ ποὺ ξανάζηση καὶ μέρος ἔλαβε στὸν πόλεμο κατὰ τοῦ κατακτητῆ». Καὶ στοχάζομαι : ὁ Σίλλερ πέθανε νοικοκυρεμένα στὸ κρεβάτι, μὰ γέννησε τὸν Κέρνερ. Ἐτοί ὁ Σολωμὸς γερρασμένος πέθανε στὸ νησί του, μὰ γέννησε τὸ Μαβίλη. Ἐτοί ὁ μέγας ποιητῆς, ὅπως καὶ νὰ ζήσῃ, δουλεύει γιὰ κάθε εἶδος ἐνέργειας.

Ὁ θάνατος τοῦ Μαβίλη ἔβαλε μὴν ἀτίμητη σελίδα στὴν ἱστορίαν τῆς νέας μας λογοτεχνίας. Ἡ νέα ἑλληνικὴ ποίηση δὲν εἶναι φτωχὴ σὲ μάρτυρες καὶ σὲ ἥρωες· ἡ φτώχεια, ἡ ἀρρώστια, ἡ τρέλα, ἡ πρόληψη, τὸ βόλι, ζωὴ καὶ θάνατος ταιριάζανε γιὰ νὰ τοὺς πλάσουν. Κι δταν ἀπὸ ψηλὰ ξαγναντεύουμε τὰντικείμενα, δύσκολα ξεχωρίζουμε τὰ σύνορα τοῦ μαρτύριου καὶ τοῦ ἡρωϊσμοῦ. Ὁ Κερκυραῖος ἰδεολάτρης μὲ διπλὸ στεφάνι, τοῦ μάρτυρα καὶ τοῦ ἥρωα, μοῦ παρουσιάζεται. Πολὺ σωστά μοῦ παρατήρησε σφόδρ φίλος πῶς ἔπρεπε ὁ θάνατός του ξεχωριστὰ νὰ τηλεγραφεθῇ στὰ εὐρωπαϊκὰ φύλλα, σὰν κάτι ποὺ θάνῃσῃ ἀκόμα περισσότερο τὸ ἠθικὸ τῆς πατρίδας ὅλης. Γιατὶ ἀγνάντια μὲ τὴν Εὐρώπην τὴν πολιτικὴ καὶ τὴ στρατιωτικὴ, ἡ διανοητικὴ Εὐρώπη μὴ δύναμη εἶναι. Κ' ἓνας ὕμνος τοῦ Μιστράλ μπορεῖ νὰ βραίνῃ μέσα στοὺς κύκλους σὰν ἓνα κάρδι.

Θυμᾶμαι πῶς διάβασα κάποτε κάπου ἓναν ἀπόλογο τοῦ Ψυχάρη βαθιονόητο, δυὸ τρία λόγια μονάχα : Σὲ μὴ μεγάλη συμμάζωση ἀνθρώπων, ζήτουσαν ἓναν ἄνθρωπο πραχτικό. Σηκώθηκε ὁ Ποιητῆς.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

— Ἡ «Λήθη» του ἔχει μεταφραστεῖ Γαλλικὰ ἀπὸ τὸν κ. P. Baudry καὶ δημοσιεύτηκε στὸν ἀριθ. 423 (σελ. 98) τοῦ «Νουμά».

— Τὸ περασμένο Σάββατο τοῦ γέννηκε ἀρχιερατικὸ μνημόσυνο στὸν Ἀγ. Γεώργη τὸν Καρύτση ἀπὸ τοὺς φίλους καὶ θαυμαστῆς του. Εἶτανε στὸ μνημόσυνο ὅλοι οἱ Ὑπουργοὶ καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι, καθὼς καὶ ὅλοι σκεδὸν οἱ λόγιοι. Ἐνα ὡραῖο στεφάνι κατὰθεσε καὶ ὁ Ἐκπ. Ὁμιλος «Στὸν ἰδρυτὴ του», καθὼς διαβάσαμε πάνου στὶς πλατεῖες του κορδέλες. Θὰν τοῦ γίνῃ ἀπὸ τὸν Ἐκπ. Ὁμιλο τοῦτες τὶς μέρες καὶ φιλολογικὸ μνημόσυνο.